

# Kõik talved pole omavahel õed

Tänavune talv oli järjekordselt soojapoolne ja lumevaene.

Ain Kallis



Tartus tähistasid talisuplejad omamoodi Eesti Vabariigi sünnipäeva. Ei pidanud loomulikult paljuks end pidulikult vette kasta, sest rõõmsat hoogu lisas väga ilus ilm.

FOTO: JASSU HERTSMANN

Hea artikli pealkiri peaks olema kui kübar elatanud daamile – efektne, kuid peegeldama sisu. Selle loo pealkiri niisugune just on: tänavused talvekuud kinnitasid järjekordselt vanarahva tarkust, et aastad pole vennad ega talved õed.

Eesti asub sellises maailmanurgas, kus talvisteks kuudeks võiks lugeda aega novembrist (esivanematel talvekuu) kuni märtsi lõpuni. Ametlikeks ehk meteoroloogilisteks talvekuudeks nimetatakse aga perioodi detsembrist veebruari lõpuni. Seega oleks praegu paslik teha vahet vahet vahet külmimast aastaajast. Nagu hinnatundlikud kaaskodanikud rõõmuga sedastasid, oli see lääneeuroopalikult soe.

## Näärikuu oli siiski karm

Senine kõige mõnusam, mõtlen rahakotile, oli talv meil suhteliselt hiljuti – kuus aastat tagasi (2007/2008), vanavanematel aga ehk aastail 1924/1925. Jah, kui tõusevad õhutemperatuurid, siis langevad küttearved. Dialektika!

Kui vaadata Tartu pikaajalist, 1866. aastast algavat vaatlusrida, platseerus lõppev talv oma  $-2,1$  kraadiga 15. kohale, jäädes terake alla sõjatalvele 1943/1944.

Mis jaanuarikuu tegemata jätab, teeb veebruar ära, ütleb Laiuse vanasõna. Seekord ei jätnud ta midagi tegemata, hoopis vastupidi. Tänavune näärikuu oli tegelikult üpris karm: Eesti keskmine õhutemperatuur oli  $-6,4^{\circ}$  ehk 2,4 kraadi keskmisest jahedam. Tartus arutati kuu keskmiseks isegi  $-8^{\circ}$  (norm  $-5^{\circ}$ ). Seega oli jaanuar külmuselt 2010. aasta järel teisel kohal pärast kaugemat 1987. aastat.

Jaanuaris jahenes Ida-Eestis 11. kuupäeval ning sulailma nägime alles kuu aja pärast. Öösiti langesid kraadiklaasi näidud 26 miinuskraadini. Jaanuaris oli ka lumi kõige paksem – 30 cm Harjumaal Vanakülas.

Miks siis võib talve pidada soojapoolseks? Aga seetõttu, et nii jõulu- kui küünlakuu olid väga soojad, korralikku pakast polnud. Detsembris kõikus õhutemperatuur  $-16,8$  ja  $+8,1$  kraadi, veebruaris  $-15,2$  ja  $+8,9$  kraadi vahel. See viimane näit registreeriti just vabariigi tähtsaimal päeval, 24. veebruaril Viljandis ja Võrus. Muide, kõige palavam aastapäev oli kaugel 1935. aastal, kui Võrus mõõdeti õhusooja  $12,9$  kraadi!

Bioloogiaprofessor Johannes Piiper kirjutas 55 aasta eest ajalehes Edasi: “Veebruar on talve tuumosaks – talve südameks. Ta on tugeva külma ja rohke lume kuu.”

### **Ilmataat mängis mäkra**

Nii see peaks kliimaatiliselt olema. Sellega on arvestanud ka suusavõistluste korraldajad. Ainult et tänavu mängis ilmataat sportlastele mäkra. Veebruari 16. päeval oli Otepää ja Elva vahel maas vaid õhuke lumekirme. Need kolm meest, kes kogu raja läbi kakerdasid, tundsid end kui kaitseväe ellujäämisõppustel. Mis suusahuntidel tegemata jäi, tegid ära uisuilvesed – nende Kalevipoja-nimeline uisumaraton Peipsil õnnestus igati.

Kas sellist veebruari on enne olnud, päriti klimatoloogidelt. On ikka – kuu keskmiseks õhutemperatuuriks arutati Eesti territooriumil  $-0,3^{\circ}$ , mis on normist tervelt 4,4 kraadi kõrgem. Sellegipoolest jäädi küünlakuude pingereas alates 1961. aastast alles 8. kohale (2008. a  $+2,7^{\circ}$ ).

Kas on veel külma ja lund oodata? Mis veebruaris ilmataadil tegemata on jäänud, teeb ta vahel märtsis ära. Nagu juhtus mullu.